

ACTE INAUGURAL DEL XÈ ANIVERSARI DEL PROGRAMA "ALTAVEU"

Palau del Parlament, 1 d'octubre de 2007

Moltes gràcies, senyor Senén Florensa, director general de l'Institut Europeu de la Mediterrània. I si m'ho permeten, ara, la conferència, que l'hem volgut titular "El parlament i el diàleg entre cultures".

A mitjan anys noranta, en un context de tensió internacional i d'incerteses, especialment amb relació a l'Orient Mitjà, va fer fortuna un article, després va ser un llibre, del polític Samuel Phillips Huntington: *El xoc de civilitzacions*. Amb aquest mediàtic títol, Huntington defensava la teoria que finalitzada la Guerra Freda la principal font de conflictes mundials passaria a ser l'enfrontament cultural, i definia "civilització" com a "cultura més o menys tancada i amb una tradició cultural més o menys hermètica i impermeable que es troba en oposició amb altres civilitzacions amb tradicions diferents."

Recollint aportacions anteriors del pensament social i polític, plantejava que el xoc de civilitzacions dominaria la política global i que els conflictes entre aquestes civilitzacions serien inevitables, perquè cadascuna compta amb sistemes de valors significativament diferents.

Més enllà de les crítiques que des de llavors s'han fet a algunes de les conclusions i prediccions de Huntington, el cert és que els darrers anys han caigut barreres i fronteres i s'ha multiplicat el contacte entre persones que pertanyien a cultures i tradicions ben diferents.

I també és ben cert que compartir un espai i un temps genera conflictes. De fet, l'existència de conflictes és quelcom connatural a l'espècie humana. Però és en aquest escenari on apareix la política, en tant que és, precisament, l'art de gestionar els conflictes.

Que hi hagi conflictes és humà, és inevitable. El que sí que és evitable és l'enfrontament, l'ús de l'agressivitat i l'ús de la força. Hi ha l'alternativa del diàleg, de l'acord i del pacte per mantenir una convivència estable. I aquesta és una

opció que tant val per a les persones com per als pobles, els estats o les civilitzacions.

És des d'aquesta perspectiva que prestigioses veus van començar a respondre a la teoria del xoc de civilitzacions fins a arribar a un altre plantejament que també va fer fortuna i que ha estat repetidament defensat, per exemple, pel director general de la UNESCO, Koichiro Matsuura: No es tracta de xoc de civilitzacions, sinó de xoc d'ignoràncies; la ignorància de la diversitat, la ignorància de l'altre, la ignorància de l'ètica i la ignorància del futur.

Ja no podem viure d'esquena els uns dels altres. El món ha esdevingut un poble de pobles que conviuen en un espai en què cada cop més les distàncies i les barreres s'esvaeixen, tot i que la comunicació, la lliure informació, encara troba nombrosos entrebancs, de vegades subtils i de vegades malauradament tan durs, de tanta cruessa, com el que aquests dies es viu a Birmània, on els mitjans de comunicació han estat segrestats, sotmesos a una junta militar.

Sigui com sigui, el món ha passat dels compartiments tancats, dels compartiments estancs dels antics estats, a una complexa xarxa de xarxes en la qual els moviments no són plenament lliures però tendeixen a ser-ho cada cop més.

Som en un món de canvis que transforma les relacions dels pobles i les nacions, i ho fa portes enfora i portes endins.

Portes enfora, per noves situacions, noves lògiques en les relacions internacionals, en la projecció dels països, de les ciutats, de les empreses, fins i tot de les persones. L'escenari mental ja no és només l'estat, o els estats veïns, o una regió d'estats. L'escenari mental del segle XXI és ja el món sencer. Els estats continuen sent actors internacionals determinants, però la realitat va més enllà dels estats. La xarxa institucional, per exemple, és en si mateixa una gran xarxa de xarxes en què conflueixen organitzacions de diferent nivell, i Catalunya en forma part.

Aquest Parlament representa el poble de Catalunya, i Catalunya no és només una nació amb una llarga història que ha defensat la seva identitat al llarg dels segles, sinó un referència europea i mediterrània de present i de futur; Catalunya

és motor econòmic de l'Estat espanyol; Catalunya és impulsora de la dinàmica regió euromediterrània; Catalunya és terra d'acollida de més d'un milió de persones d'altres estats d'arreu del món, i Catalunya és també una de les destinacions turístiques més importants del món desenvolupat; Catalunya té una capital de prestigi internacional, com és l'olímpica ciutat de Barcelona, i Catalunya té una xarxa de ciutats mitjanes que configuren àrees territorials en creixement i amb un gran potencial econòmic.

Catalunya, en definitiva, té un paper actiu i capdavanter en l'impuls d'una nova Europa i en l'establiment de nous espais de diàleg a la regió euromediterrània sense renunciar a la nostra identitat. Al contrari: a partir de la nostra pròpia identitat, del que ens aporta, impulsem projectes comuns per avançar en el nou món del segle XXI.

On abans s'havien aixecat fronteres, barreres, muralles, avui proposem construir camins de trobada i de diàleg amb què poder projectar un futur de pau, de llibertat i de progrés global. Són molts els reptes de futur que compartim amb altres nacions, amb altres cultures, i és molt el que podem i el que ens cal aprendre els uns dels altres.

Com a representants directes de més de set milions de persones, al Parlament, veu de la ciutadania, veu més àgil i propera que la d'altres institucions superiors, expresseu punts de vista, impulsem accions i defensem els interessos de Catalunya al mateix temps que generem diàleg amb altres parlaments, amb altres pobles, amb altres cultures. Hi tenim el nostre paper, hi tenim la nostra aportació a fer, en el diàleg entre cultures dels nostres temps.

Des del Parlament portem a terme una intensa tasca institucional de projecció exterior sobre la base de tres eixos: facilitar relacions de govern o de caràcter social amb altres països, aprofitant les relacions institucionals amb altres cambres parlamentàries com a punt de connexió amb altres nacions o estats; compartir experiències davant reptes comuns –immigració, energia, cultura, etcètera–, i donar suport a la projecció de la imatge exterior de Catalunya – comerç, cultura, turisme, etcètera.

És en aquest plànol institucional de relacions exteriors que se situa la intensa activitat institucional del Parlament els darrers anys.

A Europa, per exemple, amb la CALRE. La CALRE és la Conferència d'Assemblees Legislatives Regionals Europees, és a dir, els parlaments de regions europees que tenen competències legislatives, que és un espai de diàleg estable entre parlaments que tenen els mateixos interessos, les mateixes problemàtiques i les mateixes necessitats, en molts casos. Parlem de parlaments que afecten més de dos-cents milions de persones d'Europa. Contactes bilaterals, també, amb altres parlaments regionals –avui, per exemple, tenim aquí una delegació del parlament del Vèneto, a Itàlia–, amb altres parlaments d'estats o també, fins i tot, amb institucions de la Unió Europea.

Però també més enllà d'Europa. En l'àmbit d'Amèrica, per exemple, hem establert relacions amb l'Assemblea Nacional del Quebec i amb Califòrnia –amb el senat de Califòrnia–, i hem tingut relacions puntuals també amb cambres parlamentàries a Mèxic, a l'Equador, a Puerto Rico i a l'Argentina, i properament a Xile. És evident també que hi ha comunitats catalanes que viuen allà amb les quals a partir d'aquesta relació i d'aquest contacte sempre és molt més fàcil establir contacte. A l'Àfrica, amb la cambra de representants del Marroc, i a l'Àsia, el Japó, Corea i les Filipines han estat el fruit dels nostres contactes més directes.

Per tant, el Parlament se situa, d'alguna manera, en aquest món globalitzat amb complicitats, amb referències, arreu del planeta, actuant portes enfora de Catalunya.

I portes endins. Deia que el nou context obliga a canviar l'acció portes enfora, però també portes endins. A Catalunya, segons dades oficials d'aquest mateix any, hi ha empadronades més d'un milió de persones nascudes fora de l'Estat espanyol. Més d'un milió de les 7.200.000 persones residents a Catalunya provenen d'un altre estat.

Dic això tot i que vaig sentir la consellera de Salut fa pocs dies a la ràdio parlant ja de set milions i mig de targetes sanitàries, que és al final la xifra real, més enllà

del padró. Per tant, parlem del fet que bastant més d'un milió de persones d'aquest conjunt global de persones que viuen a Catalunya en aquest moment provenen d'un altre estat. I, per cert, aquest milió de persones llarg, majoritàriament, són persones amb un origen cultural molt diferent del nostre.

L'any 1999, només fa vuit anys –només fa vuit anys–, eren poc més de 200.000, els residents empadronats a Catalunya nascuts fora de l'Estat. En vuit anys, per tant, parlem d'un creixement de més del 500 per cent. O dit d'una altra manera: fa vuit anys, de nascuts fora de l'Estat espanyol a Catalunya n'hi havia un de cada trenta; avui n'hi ha un de cada set.

No ho podem amagar: aquest canvi en tan poc temps, en qualsevol societat, en qualsevol país, genera conflicte. Hi ha, certament, un xoc de cultures, d'identitats, de tradicions, de formes de viure, de formes de veure la vida, i sobretot –sobretot– el que hi ha és un xoc d'ignoràncies.

La feina dels representants polítics, per tant, és gestionar aquest conflicte, és trobar respostes basades en el diàleg i en els acords, és actuar sobre els aspectes necessaris per a la convivència i fer el necessari per garantir l'exercici dels drets i el compliment dels deures, els drets i els deures dels qui van arribant, els drets i els deures dels qui ja hi són.

La teoria sembla ben evident i ben senzilla. La realitat, si em permeten el joc de paraules, senzillament, evidentment, és força més complexa. Tanmateix, aquesta és l'obligació de les institucions i de les administracions catalanes. És necessari adaptar les polítiques públiques, especialment les de caràcter social, a les noves realitats. I aquest, per cert, era un factor que va impulsar l'Estatut: l'exigència de disposar de més recursos per donar resposta a les noves situacions. No discutíem sobre el sexe dels àngels; discutíem, precisament, amb quins instruments i quins recursos Catalunya podia fer front a aquestes noves necessitats, entre les quals aquest important canvi de la nostra societat: passar en menys de deu anys d'un país en què un de cada trenta habitants havia nascut a l'estranger a un en què els qui tenen un origen diferent són un de cada set.

D'una banda, doncs, cal adaptar el país a la nova realitat social, renovar plantejaments i respostes, actuar i, també, fer molta pedagogia.

Com escrivia aquests dies un important sociòleg d'aquest país, en algunes qüestions caldria "tornar a començar", caldria refer camins que creïem ja superats o amb què havíem aconseguit avenços, relatius a valors, a drets i a deures. I això fa mandra, deia ell, però en cap cas no ens en podem desentendre.

I no oblidem mai que tan important és conèixer l'altre com fer-nos conèixer. La trobada no és només d'una part. La trobada és, i ha de ser, mútua. És un diàleg entre cultures, entre formes de veure i viure el món, no pas un monòleg imposat. Catalunya, d'imposicions, n'ha patit massa, i algunes encara són, d'alguna manera, presents en la vida quotidiana. El contacte, la convivència, necessiten que la natural pressió dels conflictes s'esvaeixi mitjançant la vàlvula del diàleg, de descobrir-se en l'altre, de respectar-se per poder participar en projectes comuns. Si no hi ha aquest respecte, que ha de ser mutu, es trenquen els vincles de futur. El primer pas és conèixer. Cal conèixer l'altre, ja que, com deia el poeta, "sempre som l'altre per a algú". Només llavors ens podrem reconèixer en l'altre i podrem trobar punts d'acord i diàleg, els punts sobre els quals podrem construir un projecte comú.

Aquesta és una tasca en què tots tenim alguna cosa a dir i a fer. És cosa de tots, conèixer, descobrir l'altre i explicar a l'altre el que som i el que volem ser. No cal que ningú renunciï a ser el que és. No es pot forçar ningú a sentir el que no sent. En canvi, sí que cal oferir un projecte comú, un projecte que s'enriqueixi amb el contacte, amb les aportacions i amb les mirades dels qui arriben, amb la trobada de tradicions i de visions. És un orgull, per exemple, veure nois i noies d'orígens ben diversos participar, per exemple, en les colles castelleres. És un orgull també veure els nostres joves adaptant formes musicals o elements tradicionals d'altres indrets a la seva forma d'expressió, a la seva música, al seu art.

Diuen que la cultura és l'expressió de l'ànima, l'ànima de les persones i dels pobles. I és només enriquint, adaptant la pròpia cultura a la pròpia evolució, que aquesta cultura s'enriqueix i sobreviu amb identitat pròpia.

Portes endins, doncs, el Parlament ha d'actuar legislant i impulsant l'acció de govern per projectar una Catalunya en què tothom vegi garantits els seus drets i

tothom compleixi els seus deures, intentant fer de Catalunya un país de què tots ens puguem sentir orgullosos.

De cop i volta, ens hem vist en una trobada de cultures a escala interna. Vivim un petit xoc d'ignoràncies, en aquest país, al què cal donar resposta des del coneixement, des del diàleg i des de l'acció política.

I des del Parlament no s'ha defugit aquesta responsabilitat, que és local i que és global. Ja el 2003, per exemple, el Parlament va aprovar per unanimitat una llei que promou el foment de la pau i el diàleg intercultural i interreligiós.

I permetin-me que en llegeixi l'article primer, que diu: "El foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats; la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i de la convivència, són valors que han de guiar l'activitat de l'Administració de la Generalitat i els ens locals."

I afegiu: "El foment de la pau ha d'anar lligat estretament a la voluntat de promoure la justícia i la igualtat d'oportunitats, per la qual cosa cal que l'Administració promogui uns valors, unes actituds, uns comportaments i uns estils de vida que facilitin una bona entesa entre les persones i entre els col·lectius."

I del 2003 salto a ara, a l'exemple més recent, que va ser justament la setmana passada en el debat sobre l'orientació política general del Govern, en què es van aprovar tot un seguit de resolucions, entre les quals unes que feien referència als pactes nacionals, en què, entre altres aspectes, el Parlament instava el Govern a "treballar per poder signar un pacte nacional per la immigració com un acord polític, cívic, social i transversal."

El Parlament de Catalunya, doncs, conscient de la necessitat d'adaptar la seva actuació a una realitat global marcada, entre altres aspectes, per la trobada entre cultures, que condiciona l'escenari de relacions exteriors i que ha transformat la composició de la mateixa societat catalana, treballa per assumir les seves responsabilitats dins les possibilitats que permet el marc d'actuació institucional i competencial.

En el terreny legislatiu, intentant impulsar les condicions socials que afavoreixin la convivència i la participació dels nouvinguts d'altres cultures en el projecte comú de la nostra nació i expressant un compromís actiu per la pau, tal com es desprèn de diverses iniciatives legislatives, mocions i declaracions institucionals de solidaritat amb la pau i els drets humans d'altres nacions. Així mateix, des d'un plànol institucional, portem a terme una intensa activitat exterior i establim vincles arreu, amb acords, amb intercanvi d'experiències, fent del diàleg interparlamentari un pont per al diàleg entre les cultures que els poders legislatius de cada territori representem.

És per això que aquesta ha estat, curiosament, una cambra oberta i amb bona relació amb representants de parts oposades de conflictes actius d'arreu del món. I l'exemple més recent seria el del Marroc i el Sàhara.

I és també una cambra que periòdicament acull la visita de col·lectius d'immigrants que vénen a conèixer la nostra institució, a conèixer, per tant, la que també ha de ser la seva institució.

El món del segle XXI és, doncs, un món de trobades. Que de la trobada de cultures en resulti entesa i no conflicte negatiu depèn en gran mesura de tots i cadascun de nosaltres. Cal convertir el repte en oportunitat i no en problema.

En aquest repte comú, en què participa Amics de la UNECO, en què participa gran part de l'activa societat civil catalana, el Parlament hi vol treballar. El Parlament treballa, en definitiva, per una Catalunya que pugui viure en un món millor i en un món més lliure.

Moltes gràcies.